

KAVAFİS'İN DİLİNİN ÖZELLİKLERİ

Yrd. Doç. Dr. Esin OZANSOY

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi

Çağdaş Yunan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Abstract

Constantine P. Cavafy' s birth in Alexandria, the last of nine children born to Petros Ioannis Cavafy and Harikleia Fotiadis, Cavafy experienced the family' s misfortunes more than its fortuneds. The Cavafy family' s roots were in Constantinople. Cavafy lived an intensely divided life in the last decade of nineteenth century and the first part of the twentieth. He lived on three different continents, moving among Alexandria, Liverpool, London and Constantinople. He knew French, Grek, Italian and English fluently and spoke Arabic. It was only after his death, when many of Cavafy' s poems were translated, that the poet became celebrated as a towering figure of the modern period. That the poems did indeed survive and that they have their extraordinary position in the world is due in part to good fortune, in part to poetic brilliance, and in part to Cavafy' s original method of promoting his work. In Grek Cavafy put the common beside the refined, the contemporary beside the ancient, the demotic beside the katharevousa, the purified Greek idiom, playfully but in a manger that showed the expressive range of modern Greek. It was only two years after his death, in 1935, that 154 Cavafy poems were collected and published.

İskenderiye' de doğmuş olan Konstantinos P. Kavafis (1863-1963), hem baba (Petros Ioannis Kavafis, “İstanbul 1814 - İskenderiye 1870”) hem de anne tarafından (Harikliia Fotiadis, “İstanbul 1834 - İskenderiye 1899”) İstanbul' un en eski ailelerinden olan, Fener kökenli Fotiadis ailesinden gelmektedir. Şairin bizzat kendisi de “İskenderiye’ de doğdum, ama İstanbul kökenliyim” demektedir (“Η Γεννεαλογεα του Καβ φη”, *ΝΥα Εστ* 43, 1948, 22).

(ΚΙΤΡΙΩΤΗ-ΜΥΛΩΝΑ 2002: 141). Çocukluk ve gençlik yıllarını hem İngiltere (1877-1879), hem de İstanbul (1882-1885)' de geçirmiştir. Tüm yaşamı, sadece birkaç kez Atina seyahatleri dışında, İskenderiye' de geçmiş ve orada ölmüştür. Çağdaş Yunan

Şiirinin en doruktaki ve en önemli şairlerinden biridir. Eserleri hemen hemen tüm Batı dillerine çevrilmiştir. 1897 – 1932 yıllarını kapsayan şiirlerinin tümü 154 (ΚΟΚΟΑΗ 1976: 5; Pontani 1991: 226) tanedir. Bu şiirler şairin kendisi tarafından yayınlanmış şiirlerdir. Aynı yıllarda Atina’ da, 1880 Kuşağının dil üzerine yaptığı köklü mücadelelerden sonra, şiirde olduğu kadar, düzyazıda da edebiyat dili “demotiki” (“*halk dili*”) dili olarak kabul görmüştür. 1912 – 1933 yılları arasında yazmış olduğu şiirlerini tek sayfa halinde bir koleksiyon içinde toplamıştır. Sadece

“Ε→ς τ. περ↔χωρα τ^ος Αντιοχε↔ας” (Antiocheia-Antakya Dolaylarında) (ΚΑΒΑΦΗ 1982: 38; ΚΑΒΑΦΗΣ 1990: 195; Kavafis 2000: 28) (B 93 no.lu şiiri – 1933) adlı şiirini yayınlamamış. Bu şiir de ölümünden sonra 154 şiir arasında yayınlanmıştır. 1886 – 1898 yılları arasında yazılmış olan, yayınlanmış fakat daha sonra da “şairin kendisi tarafından reddedilmiş” (“Αποκηρυγµύνα Ποι→µατ^α”) (ΚΑΒΑΦΗΣ 1990: 17) 24 şiiri; Bunların dışında 75 şiiri daha yayınlanmıştır. Şiirlerden 13’ ü, 1948 – 1966 yılları arasında “yayınlanmış şiirler” dir; 62’ i ise, 1882 – 1923 dönemini içeren “yayınlanmamış şiirler” (“ΑνΥκδοτα Ποι→µατ^α”) (ΚΑΒΑ-ΦΗ 1982: 9) dir. Yani toplam 253 şiiri Kavafis şiir CORPUS’unu oluşturmaktadırlar (ΜΑΣΤΡΟΔΗΜΗΤΡΗΣ 1996: 163). Bu sayıya 1918-1932 yılları arasında yazılmış olan 30 şiiri daha eklememiz gerekmektedir. Bu şiirler “Tamamlanmamış Şiirler” (“Ατελ→ Ποι→µατ^α”) (ΚΑΒΑΦΗΣ 1994: 333–334) adı altında yayınlanmışlardır.

Kavafis’in şiir dilinin özellikleri üzerine yapılan çalışmalarda, araştırmacılar çeşitli görüşler ileri sürmektedirler. Bazıları “Demotiki” (“*halk dili*”) dilinin çok az unsurlarını içeren “Katarevusa” (“*arkaik dil ile demotiki dili arasındaki dil*”) dili (ΜΑΛΑΝΟΣ 1957: 167), bazıları “Katarevousa” dili unsurlarıyla tam bir “Demotiki” dili (ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ 1946: 165), bazıları da “Mikti” (“*karma dil*”) dili (ΒΛΑΣΤΟΣ 1933: 154) olarak nitelendirilmektedirler. Şüphesiz Kavafis’ in dili, entellektüel (Arkaik, İskenderiye, Bizans) ve günlük konuşma dili (*halk dili*) unsurları arasında, bazı

İstanbul'a özgü deyimleri de içeren karma (Vitti 2003: 333) bir dildir. Dilindeki bu çeşitlilik, onun tüm şiirsel yapısını nitelendirmektedir.

Dilbilimsel açıdan Kavafis' in şiir dilinin en karakteristik özellikleri:

Gençlik şiirlerini "Demotiki" (δημοτικ→) (ΜΗΝΑΣ 1985: 103-105; 111) yani halk dilinde yazmıştır. Fakat olgunluk döneminde yazdığı şiirler arasında da özellikle aşk şiirleri ve bazı felsefi şiirlerini de halk dilinde yazmıştır.

Örneğin: "MEPEΣ TOY 1913 "

(ΚΑΒΑΦΗ 1982: 92; Minucci 1988: 73; ΚΑΒΑΦΗΣ 1990: 96) ("1903 Yılı'nın Günleri") (1917' de yazılmış) adlı şiirinden:

“ Δ'ν τ η□ρα πι ξαν - τ τ)σο γρ→γορα χαμΥνα

τ ποιητικ τ μ τια, τ] χλωμ]

τ] πρ)σωπο.... στ] ν(χτωμα το\ δρ)μου.... ”

“ Tekrar bir daha bulamadım – bu kadar çabuk yitirdiklerimi....

şiirsel gözleri,

solgun yüzü.... sokağın karanlığında.... ”

(Çeviren: Esin Ozansoy)

Örneğin: Felsefi şiirlerinden "ΚΕΡΙΑ" ("Mumlar")

(ΚΑΒΑΦΗ 1982: 97; ΚΑΒΑΦΗΣ 1990: 25; Spaziani 2000: 215) (1899' da yazılmış) adlı şiirinden:

“ Η περασμΥνες μΥρες π↔σω μΥνουν,

μι θλιβερ↓ γραμμ↓ κερικον σβυσμΥνων:

τ πι] κοντ βγ ζουν καπν]ν κ)μη,

κρ(α κερικ , λυωμΥνα, κα↔ κυρτ . ”

“ Geçmiş günler geride kalırlar,

Sönmüş mumların üzgün çizgisi;

Hatta hala yakında olanlar is çıkarırlar,
Soğuk mumlar, erimiş ve eğilmiş. “

(Çeviren: Esin Ozansoy; bkz. Çapan 1982: 20;
Milas-İnce 2003: 93)

Kavafis'a göre "Mikti" (Μικτ→) ("Karma" diye adlandırılan, Katarevusa ve Demotiki arasında kalan dil) dilinde yazılmış olan diğer şiirlerinde, "Demotiki" dilinin özelliklerini görmekteyiz. Hatta bazı eleştirmenler bu şiirleri "Aşırı Demotiki" diye adlandırmaktadırlar.

Örneğin: “ΙΘΑΚΗ” (“Itaki”)
(ΚΑΒΑΦΗ 1982: 23; ΚΑΒΑΦΗΣ 1990: 52; Kavafis 2000: 30) (1911 yılında yazılmış) adlı şiirinden:

“ Σ βγεῖς στὴν πηγαμὴ γι τὴν ΙΘ κη, (↓ πηγαμ)ς: gidis-
gitme)

ν ελχεσαι ν να μακρὸς) δρ)μος, ”

“ Itaki yoluna çıktığın zaman,
yolun uzun olmasını dileyessin, “

(Çeviren: Esin Ozansoy; bkz. Çapan 1982: 20;
Alova 1997: 61; Millas-İnce 2003: 27)

Örneğin: “ ΖΩΓΡΑΦΙΣΜΕΝΑ ” (“Resmedilmiş Şeyler”)
(ΚΑΒΑΦΗ 1982: 51; ΚΑΒΑΦΗΣ 1990: 75) (1915 yılında yazılmış) adlı şiirinden:

“ Πτερο/πιθυμὸν ν δὲ παρ ν πῶ. (πτερο: daha çok)

“ Konuşmaktan ziyade daha çok görmeyi arzu etmekteyim. “

(Çeviren: Esin Ozansoy; bkz. Milas-İnce 2003: 52)

Katarevusa (Καθαρευουσα) yani aşağı yukarı arkaik dille yazılmış olan homojen şiirlerine de örnekler verebiliriz: “Aşırı Katarevusa “ dilinde yazılmış şiirlerine de sık raslanmaktadır.

Örneğin: “ΠΑΛΑΙΟΘΕΝ ΕΛΛΗΝΙΣ” (“Eskiden Yunan”) (ΚΑΒΑΦΗ 1982: 60; ΡΟΥΣΣΟΣ 1983: 419; ΚΑΒΑΦΗΣ 1990: 165) (1927 yılında yazılmış) adlı şiirinden:

“..... Μ πι|πολ| συγκρ↔τως
π |λα,” Αντι)χεια κουχιγεται πολ| εδναι π)λις
παλαι)θεν ∞λληνη↔ς:”

“ Ama hepsinden de eşsiz bir şekilde en çok Antiokhia (Antakya) kenti eskiden beri bir Yunan kenti olmakla gururlanır; “

(Çeviren: Esin Ozansoy; bkz. Milas-İnce 2003: 162)

Örneğin: “ΕΝΔΥΜΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΑΛΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΙΩΝΟΣ” (“Endymion’ un Heykeli Önünde”)

(ΚΑΒΑΦΗ 1982: 65; ΚΑΒΑΦΗΣ 1990: 84) (1916 yılında yazılmış) adlı şiirinden:

“ Επ↔ ρματος λευκο\ πολ| τΥσσαρες “μ↔ονοι
π λλευκοι σίρουν, μ’ κοσμ→ματῶ ργυρ ,
φθ νω/κ Μιλ→του ε⇒ς τ]ν Λ τμου.”

“ Bembeyaz dört katırın çektiği
gümüşlerle süslenmiş
beyaz savaş arabasının üzerinde
Miletos’ dan Latmos’ a varıyorum. “

(Çeviren: Esin Ozansoy; bkz. Alova 1997: 79;
Milas-İnce 2003: 64)

“Mikti” (“Karma Dil”) diliyle yazılmış olan şiirlerinde “Katarevusa” diline rastlamaktayız.

Örneğin: “ Η ΑΡΧΗ ΤΩΝ ” (“İlk”) (KABAΦHΣ 1982: 22; KABAΦHΣ 1990: 127) (1921 yılında yazılmış) adlı şiirinden:

.....” σ’ τ ⇔ εδους κλ ⇔ νην φπεσαν πρ | λ ⇔ γου. ”.....

.....“ Biraz önce üzerinde yattıkları yatağı “.....

(Çeviren: Esin Ozansoy)

Bu şiirinde “κλ ⇔ νη” (yatak) sözcüğünü kullanılmış. Halbuki daha çok “κλ ⇔ νη” yerine, “κρεβ τι” (yatak) sözcüğünü kullandığını görmekteyiz.

Bununla beraber Kavafis’ te “demotiki” dilinin sözcüklerine “katarevusa” tipi altında rastlamaktayız:

| αλ ⇔ - (γυαλ ⇔ - cam - yerine)

⇒ ασεμ ⇔ - (γιασεμ ⇔ - yasemin - yerine)

Kavafis’ in şiirlerinde, İstanbul’ a has deyimler ve az raslanan sözcükler, hiç kimsenin kullanmadığı biçimlerde göze çarpmaktadır (Salesses 1949: 354).

Örneğin: “ ΓΚΡΙΖΑ ” (“Külrengi”) (KABAΦHΣ 1982: 88; KABAΦHΣ 1990: 91) (1918 yılında yazılmış) adlı şiirinden:

.....“ |, τι μπορείς φΥρε με π ⇔ σω π)ψι.”

.....” Akşam bana ne getirebilersen geri getir.”

(Çeviren: Esin Ozansoy)

Bu şiirdeki “απ)ψι” (“akşam”) sözcüğü, “απ)ψε” (“akşam”) sözcüğü yerine kullanılmıştır. “Apopse” yerine, İstanbul’ lular tarafından söylenen “Aposi” tipini kullanmakla, demotiki dilini çok kötü ifade etmekle de eleştirilmiştir (NAKΑΣ 1984: 231).

Örneğin: “Ο ΗΛΙΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΟΣ ” (“İkinci Güneşi”) (ΚΑΒΑΦΗ 1982: 7; ΚΑΒΑΦΗΣ 1990: 112) (1919 yılında yazılmış) adlı şiirinden:

“ Δεξι : /χι, ντικρ/, *να ντολ πι μ' καθρΥπηη.”

“ Sağda; hayır, karşıda, aynalı bir dolap.”

(Çeviren: Esin Ozansoy; bkz. Çapan 1982: 26; Alova 1997: 95; Milas-İnce 2003: 110)

Kavafis'in şiirlerinde kullandığı ölçü daima “iambik” (Crusius 1906: 379; Politis 1980: 234; ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ 1984: 189; ΑΓΡΑΣ 1997: 130)

(ο Ιαμβος) ölçüdür. Yani bir kısa bir uzun hece ölçüsüdür (u-). İambik ölçü Yunan halk şarkılarının (“demotiko tragudi”) üslubudur (Mastrodimitris 1998: 51-53). Aynı zamanda Yunan Şiir Sanatının çıkış noktasıdır. İambik ölçü, Kavafis kurallarından biri olarak kalmaktadır. Buna karşın, Kavafis' in dizelerindeki hece sayısında hiçbir sistem egemen olmamaktadır. Aynı şiir içinde, hiçbir dize, başka bir dizeyle aynı hecelere sahip değildir. Sadece iki istisna şiiri dışında. Bunlar da “Κτ⇒στα” (ΚΑΒΑΦΗ 1990: 28; ΚΑΒΑΦΗΣ 1990: 294) (1891 yılında yazılmış) ve “Λ νη Τ φος” (ΚΑΒΑΦΗ 1982: 74; ΚΑΒΑΦΗΣ 1990: 101) (Lanis' in Mezarı) (1918 yılında yazılmış) adlı şiirleridir ve 15 hecelidirler (ΑΓΡΑΣ 1997: 130). Kavafis' te dize, heceleme açısından serbest dize biçiminde oluşmuştur. Çok hecelidir. Dizeler 11' den 13 heceye kadar ulaşabilir. Bu durum aralarında önemli bir farklılık yaratmamaktadır.

Şiirlerinde uyak (“η /μοιοκαταληξ↔α”) kullanımıyla, Çağdaş Yunan Şiir kritiği üzerinde açık bir problem oluşturduğu görülmektedir (Pontani 1991: 107 vd.) 154 şiirinden 43'ünde uyak görülmektedir (ΚΑΡΒΕΛΗΣ 1984: 215). Çağdaş Yunan uyağından çok zengin örnekler sunarak, Eski Atina Okulu sanatçılarının yolunu izlemektedir.Tercihinin tamamen mükemmel ve eksiksiz uyak kullanımı olduğunu söylemektedir.

Bu konu sadece geçmiş miras göz önüne alınarak tek yanlı bir tercih olmaktan çıkmaktadır. Fakat Kavafis'in şiirine bu miras hangi ön hazırlıklar aracılığıyla geçmiş olabilir? Acaba uyağın kullanımında şiirin oluşumuna göre, şairin psikolojik durumuyla da ilgili organik bir ilişki var mıdır? Tabii bu da şairin tüm yapıtının derinlemesine incelenmesini ön görmektedir.

Örneğin: “ΔΕΗΣΙΣ” (“Yakarış”) (KABAΦH 1982: 99; KABAΦHΣ 1990: 21) (Alova 1997: 42; Milas-İnce 2003: 95) (1898 yılında yazılmış) adlı şiirinde çift uyak kullanmıştır. Dönemin koşullarına uygun bir biçimde, mükemmel olarak nitelendirilebilir.. Başlıca şu temel özellikler saptanmaktadır:

“ΔΕΗΣΙΣ”:

Η θ λασσα στ β θη της π^ορ ♣ναν να(τη)-

Η μ να του, ν→ξερη, πια↔νει κι ν φτει

στ↓ν Παναγ↔α μπροστ ♣να | ψυλ| κερ↔

γι ν /πιστρΥψει γρ→ρορα κα↔ ν ν καλο↔ καιρο↔ -

κα↔ |λο πρ|ς τ|ν νεμο στ→νει τ α|τ↔.

Αλλα/ν∩ προσείχεται κα↔ δΥεται α|τ→,

” ε⇒κθν κο(ει, σοβαρ↓ κα↔ λυπημΥνη,

ξερ(ροντας πθς δ’ν θ λθει πι J υ↓|ς πο| περιμΥνει

Yakarış:

“Derinlerine aldı bir gemiciyi deniz .-

Annesi kocaman bir mum yaktı habersiz

Meryem Ana’ nın önünde oğlu tez dönsün diye

Havalar iyi olsun diye -

Ve kulak kabartır rüzgara.

Fakat dua eder ve yakarır bu ana,

Ciddi ve üzgün ikona onu dinliyor,

Beklediği oğlunun artık dönmeceğini biliyor. “

- a) 1. ve 4. mısralarda uyaklar paroksiton' da yani vurgusu sondan ikinci hecede;

να(τη) - λυπη - μΥνη

-v φτει - περι - μΥνει

oysa 2. ve 3. mısralarda uyaklar oksiton' da yani vurgusu son hecededir;

κερ⇐ (mum) - αυτ⇐ (kulak)

κοιρο⇐ (zamanlar) - αυτ→ (dişil şahıs zamiri - o -)

- b) Vurgusu sondan ikinci hecede (paroksiton) olan uyakta, sondan bir önceki hece sesli harfle başlanıyor. Bu örnekle mükemmel uyağın temel özelliğini görüyoruz.
- c) Vurgusu son hecede olan (oksiton) 2. ve 3. mısralarda ki uyak sadece hecenin vurgusunda sınırlanmıyor, tüm uyaklı sözcüklerde dilbilimsel ve semantik açıdan farklılıklar göze çarpmaktadır.
- d) Dilbilgisi açısından, uyaklanmış sözcükler farklılık göstermektedirler. Kusursuz uyağın kurallarına uygun olarak:
1. Mısra: να(τη) (denizci) - αυ φτει (yakmak); isim-eylem uyaklanıyor;
 2. Mısra: ατ⇐ (kulak) - ατ→ (dişil "o" şahıs zamiri); isim-zamir uyaklanıyor;
 4. Mısra: λυπημΥνη (üzgün) - περιμΥνει (bekliyor); sıfat-fiil uyaklanıyor;

Sadece 2. mısradaki uyaklanmış sözcüklerin her ikisi de isimdir. Fakat aynı zamanda buradaki sözcükler eşseslidir ve uyak sessiz harfle başlayan son heceden itibaren yapılmaktadır.

Kavafis bu şiirinde ("Yakarış") trajik ironi (ince alay) unsurundan yararlanıyor. Pek çok araştırmacı şiirlerindeki uyağın, onun ironik tarzından ileri geldiğini düşünmektedir (ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ 1946: 170; ΚΑΡΒΕΛΗΣ 1984: 215). Bu daha ilk mısradan kendini göstermektedir. Şair ve okuyucu, aynı zamanda Panagia

(Meryem Ana)' da denizcinin geri dönmeyeceği gerçeğini bilmektedirler. Sadece denizcinin annesi bilmemektedir. Gerçeklikle, annenin aldatici ümitleri arasındaki bu çelişki trajik ironinin trajik kahramanını yani denizciyi hissettirmektedir. Şairin böyle mükemmel bir uyağı kullanması tamamen onun psikolojik durumuyla da uyum içindedir.

Kavafis'in şiirinde isimler önemli bir konuma sahiptirler. Kavafis'in şiirlerinden seçtiğimiz aşağıdaki fragmanlarda isimler esas konumdadır. İsmi üzerine, "korku ve şüphe", "öfke ve cesaret", "sanatının çerçevesini çizen ahlaksız bir yaşam" gibi anlamsal yoğunluklar yüklenmektedir. Aynı zamanda bir anlam bütünlüğü içindedirler.

Örneğin: "ΤΕΛΕΙΩΜΕΝΑ" ("Bitmiş Şeyler")
(ΚΑΒΑΦΗ 1982: 19; ΚΑΒΑΦΗΣ 1990: 47) (1911 yılında yazılmış); (A 19no. lu şiiri) adlı şiirinde: " korku ve şüphe " ;

" Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ " ("Magnisia Savaşı")
(ΚΑΒΑΦΗ 1982: 30; ΚΑΒΑΦΗΣ 1990: 78) (1915 yılında yazılmış); (A 30 no. lu şiiri) adlı şiirinde: " öfke ve cesaret " ;

" ΝΟΗΣΙΣ " ("Anlam") (ΚΑΒΑΦΗ 1982: 64; ΚΑΒΑΦΗΣ 1990: 285)
(1918 yılında yazılmış); (A 64 no. lu şiiri) adlı şiirinde: " sanatının çerçevesini çizen ahlaksız bir yaşam " ; Şair, isimlerin bu birbiri ardınca kullanımıyla:

a) Mısraların anlamına çok önem verir,

Örneğin: "ΑΠ' ΤΕΣ ΕΝΝΙΑ " ("Saat Dokuzdan Beri")
(ΚΑΒΑΦΗ 1982: 63; ΚΑΒΑΦΗΣ 1990: 109) (1918 yılında yazılmış); (A 63 no. lu şiiri) adlı şiirinde:

πῦθῃ τῶς ο⇒κογῦνείας, χωρισμο⇔,
α⇒σθ→ματα δικῶν μου, α⇒σθ→ματα
τῶν πεθαμῦνων
ailenin yasları, ayrılıklar,
kendi yakınlarımda duyguları, ölmüşlerin
duyguları.....

(Çeviren: Esin Ozansoy; bkz. Millas-İnce 2003: 62)

b) Aynı ismin tekrarıyla dizelere bir trajik hava vermektedir. Kavafis' in şiirinde bu tekrarlar çok karakteristiktir. Aynı şiir içinde ya da aynı dizede aynı sözcüğün tekrar kullanımıyla karşılaşmaktayız. Şiiri, içeriğine uygun olarak ya bir dramatik şiir ya da kahramanlık şiiri olarak nitelendirebiliriz.

Örneğin: 1) Aynı dizede aynı sözcüğün tekrarı:

“ΜΟΝΟΤΟΝΙΑ” (“Monotonluk”) (1918 yılında yazılmış) - (A 22 no. lu şiiri) adlı şiirinde:

“Μονος περν κα← φΥρνει λλον μονα”.

“Bir ay geçer ve diğer bir ayı getirir”.

(Çeviren: Esin Ozansoy)

2) Aynı sözcüğün arka arkaya gelen iki dize içinde tekrarı:

“ΤΡΟΦΕΣ” (“Truvalılar”) (1905 yılında yazılmış) - (A 26 no.lu

şiiri) adlı şiirinde:

”Ε^{TMV} “προσπ θειΥς μας, τ^{TMV}ν συφοριασμΥνων:

ε^{TMV} “προσπ θειΥς μας σ ν τ^{TMV}ν ΤρΘων.”

“Felakete uğramış insanların gayretidir, bizim gayretlerimiz;

Truvalıların gayretleri gibidir bizim gayretlerimiz.”

(Çeviren: Esin Ozansoy; bkz. Çapan 1982: 20;
Millas-İnce 2003: 30)

c) Dizelerin anlamını anlaşılır hale getiriyor, yorumluyor ve çözümlüyor. Kavafis romantik bir şair olmaktan ziyade rasyonalist bir şairdir (ΚΑΤΣΙΚΗ-ΓΚΙΙΒΑΛΟΥ 1990: 219).

“Η ΔΙΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΕΡΩΝΟΣ” (“Neron' a Verilen Süre”) (ΚΑΒΑΦΗ 1982: 71; ΚΑΒΑΦΗΣ 1990: 103) (1918 yılında yazılmış) - (A 71 no.lu şiiri) adlı şiirinde: isimlerin tamamlayıcı isimle yan yana konmasıyla olayları ve belirli durumları açıklamakta ve çözümlenmektedir.

“ μῦρες ἀπολά(σεως) ” – “ zevk alma günleri “

” στα θῦατρα, στους κ→πους, στα γυμν σια...” - “
tiyatrolarda, bahçelerde, stadyumlarda...”

“ Τὸν πλεων της Ἀχαΐας ὄσπερες...” - “ Akhaia kentinin
akşamları...”

“ Ἄ τὸν γυμνὸν σομ τῶν ” “δονη” - “ Ah, çıplak
bedenlerin hazzı...”

(Çeviren: Esin Ozansoy)

Burada şunu fark edebiliriz: şair bir olay ya da bir durumu daha kesin belirtmek için, birbirini izleyen isimleri kullanır. Fiillerin sık kullanımından kaçınır, buna karşın pek çok kez bu tamlamayı sıfatla güçlendirir.

Örneğin: “ ΤΕΛΕΙΩΜΕΝΑ ” (“Bitmiş Şeyler”) (ΚΑΒΑΦΗ
1982: 19; ΚΑΒΑΦΗΣ 1990: 47) (1911 yılında yazılmış) –

(A 19 no. lu şiiri) adlı şiirine olduğu gibi:

“με ταραγμῦνο νο\ και τρομαγμῦνο μ τια,”

“karışmış akıl ve korkunç gözlerle,”

(Çeviren: Esin Ozansoy)

Kavafis şiirlerindeki tüm isim ve fiilleri, Yunan dilinin gelişim tarihindeki tüm evrelerinden (antik, orta ve yeni çağ) almıştır. İsimler ve fiiller daima dengededirler. Şiirlerinde Yunan dilinin zenginliğini birleştirmeyi başarmış ve Yunan dilinin daima ne kadar canlı olabileceğini göstermiştir. Sözcüklerinde daima bir yaşam vardır. Kavafis’in dilinde sözlük açısından çok çeşitlilik söz konusudur. Hatta bu zenginlik Yunan dilinde örnek bile oluşturabilirdi. Kavafis’in dili bugün bir ders vermektedir. Sözcüklerine ve biçimlerine dar bir çerçevede bakmamamız gerekir, bunları reddetmemeliyiz ve kullanabilmeliyiz.

Kavafis’in 154 şiirinde 577 adet sıfat
(ΚΑΤΣΙΚΗ-ΓΚΙΒΑΛΟΥ 1979: 1284; İbid., 1979: 1373; İbid., 1990: 206;
ΝΙΚΟΛΑΡΕΙΖΗΣ 1997: 109–111) bulunmaktadır ve bunlar pek çok kez

kullanılmıştır. ΜΗΝΑΣ, Kavafis' deki sıfat sayısını 610 olarak göstermektedir (ΜΗΝΑΣ 1985: 118). Aynı sıfatları sık sık tekrarlamamakta, farklı sıfatlar kullanarak aynı nitelendirmeyi sağlamaktadır. Böylelikle sıfatların paralel kullanımlarını görmekteyiz.

En sıklıkla kullandığı sıfatlarını şöyle sıralayabiliriz: Sadece "μΥγας – μεγ λος" diye her iki şekilde de kullanılan "büyük" sıfatı en sıklıkla 45 kez; bu sıfattan sonra en sıklıkla kullanılanlar arasında "ωραεος" (güzel), "πολς" (çok) sıfatları gelmekte ve bunlardan her biri 43 kez kullanılmıştır. "Ελληνικς" (Yunan-) sıfatı 22 kez; "vΥος" (genç-yeni) sıfatı 21 kez; "πολαις-πολης" (eski) her iki biçimiyle 18 kez; "ολεος-λεος" (az), "λαμπρς" (parlak) ve "πρτος" (ilk) sıfatları 14 kez; "καλς" (iyi) sıfatı 13 kez; "εξαεος" (fevkalade-hârika) sıfatı 11 kez; "εμορφς" (güzel) ve "σφος" (bilge) sıfatları 10 kez kullanılmışlardır (ΚΟΚΟΛΗ 1976: 77-78). Kavafis' in kullandığı sıfatların, "süslü ve tipik sıfatlar" kategorisinden uzaklaşmadığı gözlenmektedir (ΠΕΡΙΔΗΣ 1948: 253; ΠΑΡΑΣΧΟΣ 1953: 111; ΑΓΡΑΣ 1963: 1454).

Bunların dışında 364 adet sıfatın sadece birer kez Kavafis'in şiirlerinde kullanıldığını belirtmemiz gerekir. Yani sıfatların % 63'i sadece bir kez görülmüşlerdir. Kavafis'in pekçok sıfatı isimle aynı güce sahiptirler. Kavafis sözlüğünde (Bkz. Lorando-Marcheselli-Gentili, Lessico di Kavafis, Padova 1970) tüm sözcüklerin toplamı 3.367 (ΚΟΚΟΛΗ 1976: 79; ΜΗΝΑΣ 1985: 119; ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗΣ 1991: 296) adet olduğuna göre, sadeliği ve yetingenliği ile karakterize edilen bir şair için, sıfatlarının konumunun hiçte az olmadığını görmekteyiz.

Kavafis'in şiir dili sadedir, kendine özgüdür. Bu sadelik dilinin fakirliğinden ileri gelmemektedir. Şiirlerindeki sözcüklerinin toplamı 3.367 olan bir şairin, düşünce ve fikirlerinin ne kadar zengin olduğunu anlamamız açısından sadece bu rakam yeterlidir.

Şiirlerinde aşırı süslü unsurlar yoktur. Yabancı süsler ve sahte canlılık içinde yaratılmış yapay hiçbir sözcük yer almamaktadır. Dizeleri açık ve anlam yüklüdür. Anti lirik anlatımlıdır. Şiir eğer içeriğe biçimden daha çok önem veriyorsa, bu dramatik şiirdir. İşte Kavafis' in şiiri de budur.

Kavafis'teki dramatik tür, şiirin içeriğinde, daha sonra da şairin bizzat kendisinin iç dramının ifadesinde kendisini bulmaktadır. Dolayısıyla lirizm tarafından değil de, daha çok drama tarafından realizm yönüne dönmeliyiz. Yani tam anlamıyla sadece lirik bir şair değildir, aynı zamanda trajik ve dramatik bir şairdir.

Alışıl gelmiş ortalama deyimlerden tamamen farklı belirli deyimler kullanmış, bu da şiirde yeni bir heyecana ya da duyguya kapılma diye adlandırılan etkili bir "lirik titreşim" yaratmayı başarmıştır. Yani farklı bir lirik şiir yaratmıştır. Şiiri iambik ölçüyle donatılmış bile olsa, daima düzyazıyı andırmaktadır ve ona uymaktadır. Demotiki ve Katarevusa dil unsurlarının karışımını kullanarak kendi dilini yaratmış, bu da onun dilini özel dil yapmıştır. İdeal bir dilde tüm sözcükler, tüm ses birimleri diğer tüm sözcük ve ses birimleriyle uyuşabilmeli ve her seferinde de bir mesaj ortaya çıkarabilmelidir (Martinet 1976: 220). Kavafis' in dili, yapısı açısından Martinet' in nitelendirdiği ideal dile ulaşmayı hedeflemektedir. Dünya hissini saklamaktadır ve onu göstermemektedir. Tüm bunlara karşın, şiiri tutkuyla dolup taşmakta ve üzerindeki baskıdan daha da kuvvetlenmektedir. Aynı zamanda katı bir filolog olarak, yerleştirdiği sözcükler bizzat şairin kendisinin de itiraf ettiği gibi raslantı değildir (ΚΑΤΣΙΚΗ-ΓΚΙΒΑΛΟΥ 1990: 204). Estetik güzelliğe çok önem vermektedir. Pek çok unsur, büyük bir özenle seçmiş olduğu sözcüklerinde, estetik özellikleri göstermekte (ΠΕΡΙΑΔΗΣ 1948: 243) ve neyi ifade etmek istediğini açıkça ortaya koymaktadır.

Kaynakça

- ΑΓΡΑΣ, ΤΕΛΛΟΣ (1997) "Γραμματολογικ και λλα",
Εισαγωγή→ στην Ποίηση του Καβ φη, Πανεπιστημιακός Εκδσεις Κρ→της, Ηρ κλειο, 129-140.
- ΒΛΑΣΤΟΣ, ΠΕΤΡΟΣ (1933) "Ο Καβ φης J στωχος", *ΙδΥα 1/3* (Μαρτ.), 154-162.
- Crusius O., (1906) "Zur Charakteristik der antiken Iambographen", *SBAW*, 379-380.
- Çapan, Cevat (1982) *Çağdaş Yunan Şiiri Antolojisi*, İstanbul.
- Degani, E., (1977) *Poeti greci giambici ed elegiaci, Letture critiche*, Milano.
- ΔΗΜΑΡΑ, Κ. Θ., (2000) *Ιστορία τος Νεοελληνικος Λογοτεχνειας*, Αθ→να.
- Gerhard, G. A., (1914) "Iambographen", *RE IX*, 651-80.

- ΚΑΒΑΦΗ, Κ. Π. (1982) *Ποι→ματα Α (1896–1918) – Β (1919–1933)*, φιλολογικ↓ πιμελε
 ⇔α Γ. Π. Σαββ⇔δης, Αθ→να.
- ΚΑΒΑΦΗ, Κ. Π. (1982) *ΑνΥκδοτα Ποι→ματα (1882–1923)*, φιλολογικ↓ επιμΥλεια Γ. Π.
 Σαββ⇔δης, Αθ→να.
- ΚΑΒΑΦΗΣ, Κ. Π. (1990) *Τ ΑποκηρυγμΥνα Ποι→ματα*, Αθ→να.
- Kavafis, K. P (1990) *Apanta Poietika*, Athena.
- ΚΑΒΑΦΗΣ, Κ. Π. (1994) *Ατελ→ Ποι→ματα (1918–1932)*, φιλολογικ↓ Υκδοση και σχΥλια
 Renato Lavagnini, Αθ→να.
- Kavafis, Konstantinos (1997) *Barbarlari Beklerken*, Τυρκçesi: Erdal Alovera-Bariş Pirhasan.
- Kavafis, Konstantin (2000) *Konstantin Kavafis (1863-1933). Übersetzungen von ausgewählten Gedichten mit einer Einführung in das Werk des neugriechischen Dichters von Jorg Schäfer. Winkelmann-Gesellschaft. Stendal.*
- Kavafis, Konstantinos (2003) *Bütün Şiirleri*, Τυρκçesi: Herkül Milas-Özdemir İnce-İoanna Kuçuradi..
- ΚΙΤΡΙΩΤΗ, ΔΗΜΗΤΡΗ-ΜΥΛΩΝΑ, ΓΙΑΑΝΗ (2002) *Βιογραφ⇔ες–εργογραφ⇔ες Ελλ→νων συγγραφΥων*, Αθ→να.
- ΚΑΡΒΕΛΗΣ, ΤΑΚΗΣ (1984) "Η ομοιοκαταληξ⇔α στ↓ν πο⇔ηση το↓ Καβ φη", *Πανεπιστ
 →μιο Πατρων. Πρακτικ Τρ⇔του Συμποσ⇔ου Πο⇔ησης. ΑφιΥρωμα στ↓ν Κ. Π. Καβ φ
 η*, Αθ→να, 215–219.
- ΚΑΤΣΙΚΗ-ΓΚΙΒΑΛΟΥ, ΑΝΤΑ (1979) "Το επ⇔θετο στην πο⇔ηση του Καβ φη",
ΝΥα Εστ⇔α 106, 1284–1287; 1373–1378.
- ΚΑΤΣΙΚΗ-ΓΚΙΒΑΛΟΥ, ΑΝΤΑ (1990) "Το επ⇔θετο στην πο⇔ηση του Καβ φη",
ΦιλολογικΥς διαδρομΥς. Απ↓ τ↓ν Παλαμ στ↓ν Βρεττ κο, Αθ→να, 201–215.
- ΚΑΤΣΙΚΗ-ΓΚΙΒΑΛΟΥ, ΑΝΤΑ (1990) "Το ουσιαστικ) και το ρ°μα
 στην πο⇔ηση του Καβ φη", *ΦιλολογικΥς διαδρομΥς. Απ↓ τ↓ν Παλαμ στ↓ν Βρεττ κο*, Αθ
 →να, 216–234.
- ΚΑΤΣΙΚΗ-ΓΚΙΒΑΛΟΥ, ΑΝΤΑ (1990) "Ο Καβ φης και μερικ προβλ→ματα της γλΘσσας
 μας", *ΦιλολογικΥς διαδρομΥς. Απ↓ τ↓ν Παλαμ στ↓ν Βρεττ κο*, Αθ→να, 235–244.
- ΚΟΚΟΛΗ, Ε. Α., (1976) *Π⇔νακακας λεξων των 154 ποιημ των του Κ. Π. Καβ φη*, Αθ→να.
- Lorando G.-Marcheselli A.-Gentilini A., (1970) *Lessico di Kavafis*, Padova, La Garangola.
- ΜΑΛΑΝΟΣ ΤΙΜΟΣ (1957) *Ο Ποιητ→ς Κ. Π. Καβ φης. Ο νθρωπος και το Υργο του*, Αθ
 →να.

Martinet, A., (1973) *Éléments de Linguistique générale*, Paris.

ΜΑΣΤΡΩΔΗΜΗΤΡΗΣ, Π. Δ., (1996) *Εισαγωγή στὴ Νεοελληνικὴ Φιλολογία*, Αθ→να.

Mastrodimitris, P. D., (1998) *He Poiese tou Neou Hellenismou. Anthologia*, Athena.

ΜΗΝΑΣ, ΚΩΝΣΤ., (1985) *Η Γλῶσσα του Καβ φη*, Ιω ννινα.

Minucci, Paola Maria (1988) "Βιογραφικὴ καὶ κοσμικὴ μν→μη στὴν Καβ φη. Μῦθες τοῦ 1903". *Δῦντρο* 36, 73-77.

ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗΣ, Γ., (1991) *Γλωσσολογία και Λογοτεχνία*, Αθ→να.

ΝΑΚΑΣ, Θ., (1984) "Ἡξερὲ ελληρικὸ Καβ φης;", Πανεπιστ→μιο Πατρῶν.

Πρακτικὸ Τρῶτου Συμποσῶου Ποῶησης, Αφιῦρωμα στὴν Κ. Π. Καβ φη, Athena, 231-233.

ΝΙΚΟΛΑΡΕΪΖΗΣ, Δ., (1997) "Ἡ Διαμῶρφωση τοῦ Καβαφικῶ Λυρισμοῦ", *Εισαγωγή→στ→ν Ποῶηση του Καβ φη*, Πανεπιστημιακῆς Εκδῶσεις Κρ→της, Ἡρ κλειο, 105-119.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ, Ι. Μ., (1946) *Κ. Π. Καβ φης* (= 4.τμ. του Ὑργου Τα πρῶσωπα και τὰ κεῶμενα), Αθ→να.

ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, ΙΩ.-ΘΕΟΦ., (1984) *Elegeia kai Iambos*, Athena.

ΠΑΡΑΣΧΟΣ, ΚΛΕΩΝ (1953) *Ελλ→νες λυρικοῦ*, Αθ→να.

ΠΕΡΙΔΗΣ, ΜΙΧΑΛΗΣ (1948) *Ο βῶος και το Ὑργο του Κωνστ. Καβ φη*, Αθ→να.

ΠΙΕΡΗΣ, ΜΙΧΑΛΗΣ (1997) "Βιογραφικὴ Δι γραμμα", *Εισαγωγή→στ→ν Ποῶηση του Καβ φη*,

Πανεπιστημιακῆς Εκδῶσεις Κρ→της, Ἡρ κλειο, 5-12.

Politis, Linos (1980) *Historia tis Neoellinikis Logotekhnias*, Athena.

Pontani, Filippo Maria (1991) *Επτ δοκῶμια & μελετ→ματα γι τὴν Καβ φη* (1936-1974), Αθ→να.

ΡΟΥΣΣΟΣ, ΤΑΣΟΣ (1983) "Ἰαλαί)θεν Ελληνῶς": Ἡ ποκορῶφωση τῶς μανιῦρας, Κ. Π. Καβ φης. Αφιῦρωμα. *Η Λεξη* 23, 419 κῦξ.

Salesses, Marie-Jeanne (1949) "Le probleme de la Langue Grecque vu par la Poete Cavafis", *REG* 62, 351-359.

Spaziani, Maria Luisa (2000) "Τ Κερὶ του Καβ φη", *Κῦντρο Ελληνικῶς Γλῶσσας*.

Επιμῦλεια Ν σος Βαγεν ς, Θεσσαλονῶκη, 193-217.

Vitti, Mario (2003) *Historia tis Neoellinikis Logotekhnias*, Athena.